

Forfatter: Helgesen, Poul

Titel: Skrifter af Paulus Helie 1. Bind / ved Marius Kristensen. - 1932 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Citation: Helgesen, Poul: "Skrifter af Paulus Helie 1. Bind / ved Marius Kristensen. - 1932 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab", i Helgesen, Poul: *Skrifter af Paulus Helie 1. Bind / ved Marius Kristensen. - 1932 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab*, udg. af P. SEVERINSEN , 1932-1948, s. 305. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-helgesen01-shoot-idm140085694092064/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Skrifter af Paulus Helie 1. Bind / ved Marius Kristensen. - 1932 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

| 181,16-17 secus sacris] C: sacris secus. | 181,18 hisce] Bad: his. | 181,18 ceu breuissimo compendio] B: in compendio. | 181,20 dixit aut scripsit] Bd: scripsit aut dixit. | 181,21 iam plus quam in] Bad: in plusquam. | 181,24 exhibere tibi et] B: tibi, en. | 181,28 satis prolixum] *Mgl. i Ad.* | 181,31 ego] *Saal.* ABB; Bacd: ergo. | 181,31 scripturus fuissem] B: scripsissem. | 181,32 et] Bd: ac. | 182,3 saltem] Ac: salsem; *mgl. i B.* | 182,3-4 ac propemodum ex ui] *Mgl. i B.* — 182,4-5 tyrannidem et impietatem] B: impietatem et tyrannidem. | 182,5 putas] Bcd: putes. | 182,8 qua causa] Ad: qua de causa. | 182,11 tamen] B: tantum. | 182,14 penitus] B: pietatis. | 182,15 scholis Dacie] B: Daciæ Scholis. | 182,20 studiis obstrepentes] Acd: studiis sunt obstrepentes. | 182,20-21 perpetuo barbariem] Ad: barbariem perpetuo. | 182,21 uel] *Mgl. i B.* | 182,21 tantillum] Bad: scintillam. | 182,23 Non] Ac: Nec. | 182,23 non] *Mgl. i B.* | 182,27-28 Paulum uel Petrum] Ad: Petrum vel Paulum. | 182,29-30 agnosco etiam] B: etiam agnosco. | 182,30 fastum] B: furtum. | 182,32 Codro] Bad: codri (men jfr. Verg. Bucol. 7,26). | 182,32 passim] B: possim. | 183,1 et] Bd: ac. | 183,1 tempus] *B tilf.:* id. | 183,1-2 tamen nominatim] Bad: tantum nostratium. | 183,2 perstringo] Ad: distringo. | 183,3 nisi malus] *Saal.* B, *mgl. i A.* | 183,3-4 Obsecro . . insecteris] *Mgl. i Bc.* | 183,4 igitur] Bacd: ergo. | 183,11 esse illorum] B: eorum. | 183,11 garrulationem] *Saal.* B; A: gratulationem. | 183,14 olim] *Mgl. i Ad.*

185 Bearbejdelsen af Luthers „Bedebug“. 1526. Trykt i Rostock 1526, men Trykkestedet er ikke angivet og Aaret fremgaar kun af Dateringen under Fortalen. Et eneste Eksempplar, som Klevenfeldt har ladet indklæbe paa stærkt Papir og indbinde i Læderbind, og som senere er gaaet over i Hielmstiernes Bogsamling (Nr. 174, 4°) og med denne til Det kgl. Bibl., er bevaret og har været Tekstgrundlag. Afvigelser herfra angives med delvis Undtagelse af Rettelserne *s* for *f*, *n* for *u*, *c* for *e* og omvendt.

187,2 og 6 Nielsen] Nielsz; *saaledes er i det følgende sz opløst til -sen i Patronymika.* | 188,8-9 og 30 samme] *Ret. af Udg.*

fra samen, ligesom 195,19; 196,22 og oftere i dette Skrift og i Svaret til Hans Mickelsen. | 189,5 støre] Rett. fra store. | 189,6 screffuedt] Rett. fra scressnedt. | 189,8 snarlighe] Rett. fra suarlighhe. | 189,13 Antichristi] Rett. fra Antrchristi. | 191,14 mistrøst] Rett. fra mistrost. | 192,1 thet] Fejl for ther? | 192,7 fremmede] Rett. fra fremende; jfr. 188,8-9. | 195,19 og 196,22 samme] Rett. fra samen. | 196,29 help] Orig.: hulp, burde være: hielp (jfr. L. 20 og S. 40,25). | 197,7 bruge] Rett. fra bryge. | 197,18 med dyr] Trykfejl i Orig. for mod dyr. | 198,1 for tydeligt] Trykt i et Ord i Orig. | 198,11 redt] o: ret, næppe Fejl for rede. | 199,29 andhre] Rett. fra addhre | 201,7 hemble] Tilf. af Udg. (udfaldet i Orig. ved Linieskifte). | 201,10 wenniferis] Trykfejl i Orig. for vwenniferis. | 201,16 og 20 trecte] Vist Trykfejl for trette. | 201,18 eth] Vist Trykfejl for och (maaske i Mskr. skrevet &c). | 201,28 icke] Tilf. af Udg. efter Luthers Tekst. | 202,28 vbeqwemme] Rett. fra vbeqwemen; jfr. 188,8-9. | 204,5 vnderthrocte] Vist Trykfejl for vndertrøcke. | 204,21 aff snybber] Rett. fra aff snybbør. | 205,28-29 samtycke] Rett. fra somtycke. | 206,13 huercken] Rett. fra huerckem. | 206,23 ther] Vist Trykfejl for theris. | 206,29 till] Rett. fra tlll. | 207,8 redslekiærlighed] Vist Trykfejl for redsle, kiærlighed, idet der er sat Bindetegn i St. f. Komma ved Linieskifte. | 207,9 kortellige] Rett. fra kortelliged. | 207,13 paa kall] Skilletegn herefter mgl., maaske paa Grund af Linieskifte. | 207,21 aandellige] Orig.: aandelligs, vist bedre: aandelligh. | 208,8 meningh] Rett. fra meninhgh. | 208,10 wy] Rett. fra by. | 208,21 wore] Rett. fra worr. | 209,9 sahtmodighed] Trykfejl i Orig., jfr. L. 15. | 209,11 haardheedt] Rett. fra haadheedt (Luther: bitterkeyt ligesom S. 230,7-8). | 210,12 fattigh] Rett. fra fattigf. | 210,13 besluttis] Rett. fra wesluttis. | 210,14 affled] Rett. fra afflod. | 210,14 mod] Trykfejl i Orig. for med. | 210,23 fordettinger] Rett. fra fardettinger. | 211,13 andhet ten] Fejl i Orig. for andett en. | 212,14 sckünde] Orig. har ikke ü men u med et lille o over, jfr. II, 4,14. | 212,26-215,18 Disse Vers findes i to noget forskellige Former i P. H.s Optegnelisbog, Gl. kgl. Saml. 1551, 4to, først med P. H.s Haand Bl. 12a-13b, og umiddelbart derefter, Bl. 13b-14b, gentaget med anden Haand og med Noder til 1. Vers. Fra disse Op-

tegnelser, som senere vil blive optrykt, hentes her enkelte *Varianter*. Den første betegnes her b, den anden c. | 213,4 blwffuer] b: bliffuer; c: worder. | 213,14 helligdages] bc: helligdags. | 213,15 ord] = c; b: low. | 213,20 thin] *Mgl.* i bc. | 214,5 herrens] *Rett. fra* herres; bc: herrins. | 214,17 aff] *Rett. fra* off; bc: aff. | 214,19 met mindhe] *Mgl.* i bc (*indkommet fra* 215,10?) | 215,3 og] *Trykfejl her for* oc. | 215,3 løhen] b: løghen (*c anderledes*). | 215,18 sorg] *Trykfejl her for* sorg. — *Herefter har bc endnu et Vers til Beslutelse.* | 216,16 forhuerffue] *Rett. fra* forherffue. | 216,25 som] *Rett. fra* fom. | 216,30 fals] *Rett. fra* fast. | 216,31 leffuendis] *Rett. fra* loffuendis (*Luther: lebendiger*). | 220,23 fordommelighe] *Maaske Fejl for* fordommelighe (*Luther: verdampte*). | 221,4 all] *Fejl for* alle; menniskins er *Flerial*. | 221,16 gaffne] *Der staar Nasalstreg over a*, jfr. S. 97,6; 103,29. | 221,18 troo] *Rett. fra* tron. | 222,20 oc saa oc] *Fejl for* oc saa at. | 222,24 tingh] *Rett. fra* tinhg. | 223,10 forsambled] *Rett. fra* forsawled. | 223,18 salig] *Rett. fra* saulig. | 223,27 mit] *Rett. fra* met. | 224,2-225,2 Dette Blad er i Klevenfeldts Tid indklæbet forkert, saa at Bagsiden er forrest. | 224,8 som] *Rett. fra* son. | 224,17 legomme oc] *Rett. fra* logomme oc. | 225,22 vskyllidig] *Trykfejl ved Lineskifte for* vskyllig *el. vskyllidig*. | 225,22 tryghed] *Rett. fra* tryhged. | 225,24 och nød] *Der- efter vist glemst och*. | 225,24 glede fuld] *Rett. fra* glede, fuld. | 227,6 saar] *Vist Fejl for* saare. | 229,24 og 231,2 og 5 komme] *Rett. fra* kommen; jfr. S. 188,8-9. | 231,3 macht] *Rett. fra* mache. | 231,24 F6a] *Skal være* F7a. | 232,11 F6b] *Skal være* F7b. | 232,26 F7a] *Skal være* F8a. | 233,10 F7b] *Skal være* F8b. | 233,14 samme] *Rett. fra* samen; jfr. S. 188,8-9. | 233,24 end] *Herefter mgl. vist han*. | 235,6 splydactige] *Rett. fra* splydactige. | 235,22 legomme] *Rett. fra* logomme. | 235,25 cristenomme] *Fejl i Orig. for* cristen- domen. | 236,17 tacknemmelighe] *Rett. fra* tacknemmelighe. | 236,18 o] *Rett. fra* oc. | 236,24 ware] *Trykfejl i Orig. for* wore. | 237,11 fare] *Rett. fra* fære. | 239,24 døb] *Trykfejl i Orig. for* dob. | 239,25 fæstellige] *Maaske Trykfejl for* fastellige. | 239,25 lyffte] *Rett. fra* lffyte. | 239,26 forbædris] *Rett. fra* forbædis. | 239,30 wijszdom] *Rett. fra*

bijszdom. | 240,3 lifue] *Rett. fra* lifde. | 240,8 opreysse] *Rett. fra* oprysse. | 240,12 beschelt] *Vist Fejl for* bestholt (Luther: umbgeben). | 240,21 fraa] *Rett. fra* froa. | 241,1 fraa] *Rett. fra* frag. | 241,9 bønhorde] *Vist Trykfejl for* bøn-
 hørde. | 242,10 fruct] *Rett. fra* fryct, jfr. L. 18. | 242,15 the] *Trykfejl i Orig. for* thet. | 242,28 Summe] *Rett. fra* sum-
 men; jfr. S. 188,8-9. | 243,4 Hierosalems] *Orig.: Hieroso-*
 lems, jfr. L. 7. | 243,16 søffwe] *Trykfejl i Orig. for* soffwe.
 | 243,17 folck] *Rett. fra* fœlck. | 244,9 forfærlse] *Rett. fra*
 forfærlse. | 244,14 enisthe] *Rett. fra* emitge. | 244,27 oc] *Rett. fra* ac. | 247,27-28 syndhere] *Trykfejl i Orig. for* syn-
 dher. | 248,8 wær] *Trykfejl i Orig. for* war. | 248,15 bleff-
 ue] *Maaske Trykfejl for* bleffne. | 248,21 saa hord] *Rett. fra*
 saa ath hord. | 249,19 fortij] *Rett. fra* førtij. | 249,25-26
 betencker] *Rett. fra* betecker. | 250,10 aff] *Rett. fra* oss. |
 250,30 komme] *Rett. fra* komen; jfr. S. 188,8-9. | 251,28
 hiærte] *Rett. fra* hiætte. | 251,29 synder] *Rett. fra* sydner. |
 253,6 bliffue] *Rett. fra* blistne. | 253,11 wore] *Rett. fra* wort.
 | 253,13-14 forthi] *Rett. fra* foc the. | 253,22 synd] *Rett.*
fra syd. | 254,20 fœrmedelst] *Saal. Orig.* | 255,28 motte]
Rett. fra morte. | 256,2 effther] *Rett. fra* effthe. | 256,16
 vfructsommelighe] *Rett. fra* vfructsammelighe.

258 Sendebrevet til Hr. Tyge Krabbe (1536) omtales af Paulus Helie selv i Svaret til Kong Gøstaf (II, S. 331) som *een Cristelig wonderwising ther ieg haffde screffuet till erlig oc welbærdig mandt och strenge ridder her Tyge Crabbe, Danmarcks Rügis Marsk om thenne Luthers handell*. Skriftet er nu ukendt og sandsynligvis tabt, men Indholdet er for en stor Del bevaret i Olavus Petris Modskrift: *Svar vppå jit ochristelighit sendebreff som en lögnactigh Munck hetändes Paulus helie haffuer vthgåå latit emoot thet helga Euangelium som nw (aff gudz nådhe) är j liwset kommet* (Olavus petri MDXXvij. *Stocholm*. Heraf er de Stykker uddragne, som citeres efter Paulus Helie. Efter de mere sammenhængende Referater sættes spredte Citater, saaledes at Hovedstykkerne skilles fra det foregaaende ved en Streg og for større Overskueligheds Skyld nummereres med Romertal. Af Originaludgaven af Olavus Petris Skrift findes to Eksemplarer i Det kgl. Bibliotek, det ene i Hielmstiernes Sam-